

LIFE Natura 2000
Value Crete

Οικοτουρισμός

πρόσκαιρη τάση ή αναπτυξιακό εργαλείο?

Αντώνης Μπαρνιάς
Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος, Α.Π.Θ.
Μ.Σc. Σχ. Μηχανικών Περιβάλλοντος, Πολυτεχνείο Κρήτης
Συντονιστής Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς

LIFE Natura 2000
Value Crete

Τουρισμός

Τουρισμός Φύσης

Συνεδριακός Τουρισμός

Τουρισμός Άγριας Ζωής

Γέωτουρισμός

Ορειβατικός Τουρισμός

Οικότουρισμός

Μαζικός Τουρισμός

Τουρισμός Περιπέτειας

Τουρισμός Κινήτρων

Εκπαιδευτικός Τουρισμός

Γαστρονομικός τουρισμός

Πολιτισμικός Τουρισμός

Τουρισμός Υγείας

Άγροτουρισμος

Επιχειρηματικός Τουρισμός

Τουρισμός (σύμφωνα με το Center for Responsible Travel)

- ❑ 2015: αύξηση 4.4% στις διεθνείς αφίξεις τουριστών (1.184.000.000)
- ❑ 2015: 7.2 τρισ. \$ ή 9.8% του ΑΕΠ με ανοδική τάση 4% ετησίως μέχρι το 2025
- ❑ 2015: 284 εκατομμύρια θέσεις εργασίας (9.5% της συνολικής παγκόσμιας απασχόλησης)
- ❑ 69% των επισκεπτών σχεδιάζουν να δοκιμάσουν κάτι διαφορετικό για το 2016, το 15% σχεδιάζει να πραγματοποιήσει τουρισμό περιπέτειας και 47% δήλωσαν επιθυμία να επισκεφθούν περιοχές με αποκλειστικό κίνητρο τα φυσικά - πολιτισμικά χαρακτηριστικά
- ❑ 2016: επιπλέον 50 εκατομμύρια επισκέπτες
- ❑ Περισσότερο από το 80% των πολιτών της Ε.Ε. εξέφρασαν ανησυχία για την απώλεια της βιοποικιλότητας (Ευρωβαρόμετρο 2015)
- ❑ Τουρισμός στη Φύση → 20% παγκόσμιου τουρισμού (UNWTO)
- ❑ 25 εκατ. ταξιδιώτες (USA) → 46% επισκέφθηκε μικρές πόλεις ή φυσικές περιοχές
33% επισκέφθηκε πολιτισμικά τοπία
8% πραγματοποίησε «οικολογικές διαδρομές»

LIFE Natura 2000
Value Crete

Οικοτουρισμός – τι είναι?

«...το να ταξιδεύεις σε **σχετικά άθικτες ή αμόλυντες φυσικές περιοχές** έχοντας ως στόχο τη μελέτη, το θαυμασμό και την απόλαυση του σκηνικού και των άγριων φυτών και ζώων καθώς και οποιασδήποτε υπάρχουσας πολιτισμικής εκδήλωσης που απαντάται σε αυτές τις περιοχές...» (Ceballos-Lascurain)

«...**υπεύθυνη** ταξιδιωτική δραστηριότητα σε **φυσικές περιοχές** που διατηρεί το **περιβάλλον** και βελτιώνει την **ευημερία των ντόπιων κατοίκων...**» (TIES, 2009)»

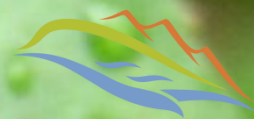

Uniting Conservation, Communities
and Sustainable Travel

«Οικοτουρισμός σημαίνει κάτι παραπάνω από δραστηριότητες μικρών ομάδων επιλεγμένων ανθρώπων που δείχνουν αφοσίωση και αγάπη στη φύση. Είναι μια πλατφόρμα που φέρει όλα τα ενδιαφέροντα που προκύπτουν μέσα από περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα. Ο Οικοτουρισμός είναι ένα εργαλείο δυναμικής εμπλοκής με τη φύση υπό την έννοια της κοινωνικής ευθύνης»

Karagiannis Stephanos-Tsoukatos Evangelos: Spinaloga Heritage as an Alternative Tourist Product: The Case of the Spinaloga Islet in Crete, Anatolia, an International Journal of Tourism and Hospitality Research, Vol.14, No 2, Winter 2003, pg. 161-167

LIFE Natura 2000
Value Crete

Οικοτουρισμός

- ✓ αποτελεί **εναλλακτική** μορφή τουρισμού
- ✓ προωθεί και στηρίζεται στις αρχές του **βιώσιμου τουρισμού και αποτελεί υποσύνολο του**
- ✓ διαφέρει από το μαζικό τουρισμό μόνο όταν **σχεδιάζεται και διαχειρίζεται** με σωστό και προσεκτικό τρόπο
- ✓ συμβάλλει ενεργά στη **διατήρηση** της φυσικής και πολιτισμικής κληρονομιάς
- ✓ **στηρίζεται στις τοπικές κοινότητες**
- ✓ **ερμηνεύει** τη **φυσική και πολιτιστική κληρονομιά** του προορισμού στον επισκέπτη
- ✓ ενδείκνυται για **ανεξάρτητους** ταξιδιώτες και για **μικρές** ομάδες

Οικοτουρισμός – αρχές εφαρμογής

Η εφαρμογή των αρχών του οικοτουρισμού απαιτεί:

- a) μακροχρόνια προσπάθεια - σχεδιασμός και διαχείριση
- b) ένταξη σε μια ευρύτερη στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης
- c) συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας
- d) περιορισμένες απαιτήσεις σε υποδομές
- e) μικρής κλίμακας επιχειρήσεις
- f) «προϊόντα» σε μεμονωμένους τουρίστες ή μικρές ομάδες τουριστών

Οικοτουρισμός – σχεδίαση και διαχείριση

α) Μακροχρόνια προσπάθεια – Σχεδιασμός και Διαχείριση

i. Διατομεακή διεργασία (Περιφέρεια, Μ.Κ.Ο., Α.Ε.Ι., ΦΔ κ.λπ.)

ii. Γενικός καθορισμός προτεραιοτήτων – αξόνων δράσης

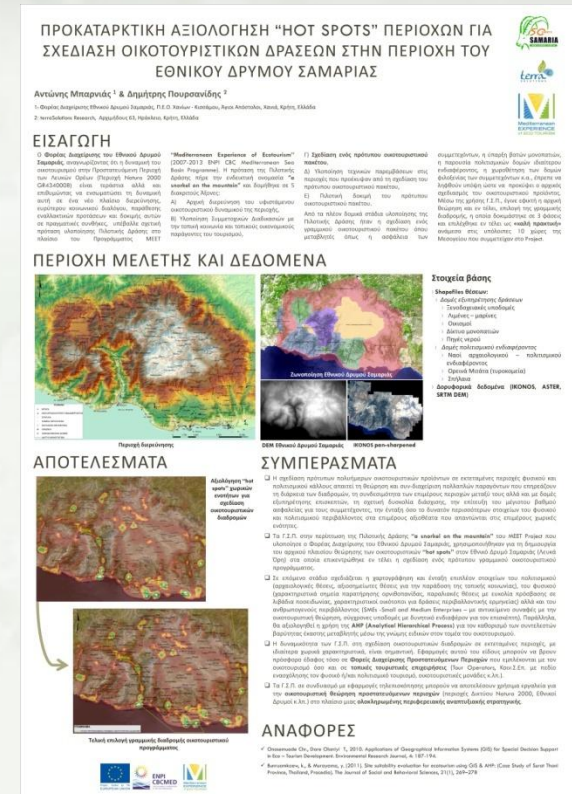
iii. Ολιστικός σχεδιασμός

iv. Ένταξη στις στρατηγικές ανάπτυξης - διαχείρισης

ν. Σχέδιο Ανάπτυξης Οικοτουρισμού

vi. Μακροχρόνια παρακολούθηση εφαρμογής (5 – 10 έτη)

vii. Αναθεώρηση

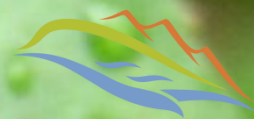
Οικοτουρισμός – στρατηγική ανάπτυξης

b) Ένταξη σε μια ευρύτερη στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης

- i. Ενσωμάτωση του οικοτουρισμού στους επιμέρους άξονες αναπτυξιακής στρατηγικής ή στρατηγικής διατήρησης
- ii. Προσαρμογή του οικοτουρισμού στις υπάρχουσες συνθήκες
- iii. Προώθηση – ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής και μέσα από δράσεις οικοτουρισμού

Το παράδειγμα του Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς

LIFE Natura 2000
Value Crete

Ο Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς και η σχέση του με τον Οικοτουρισμό

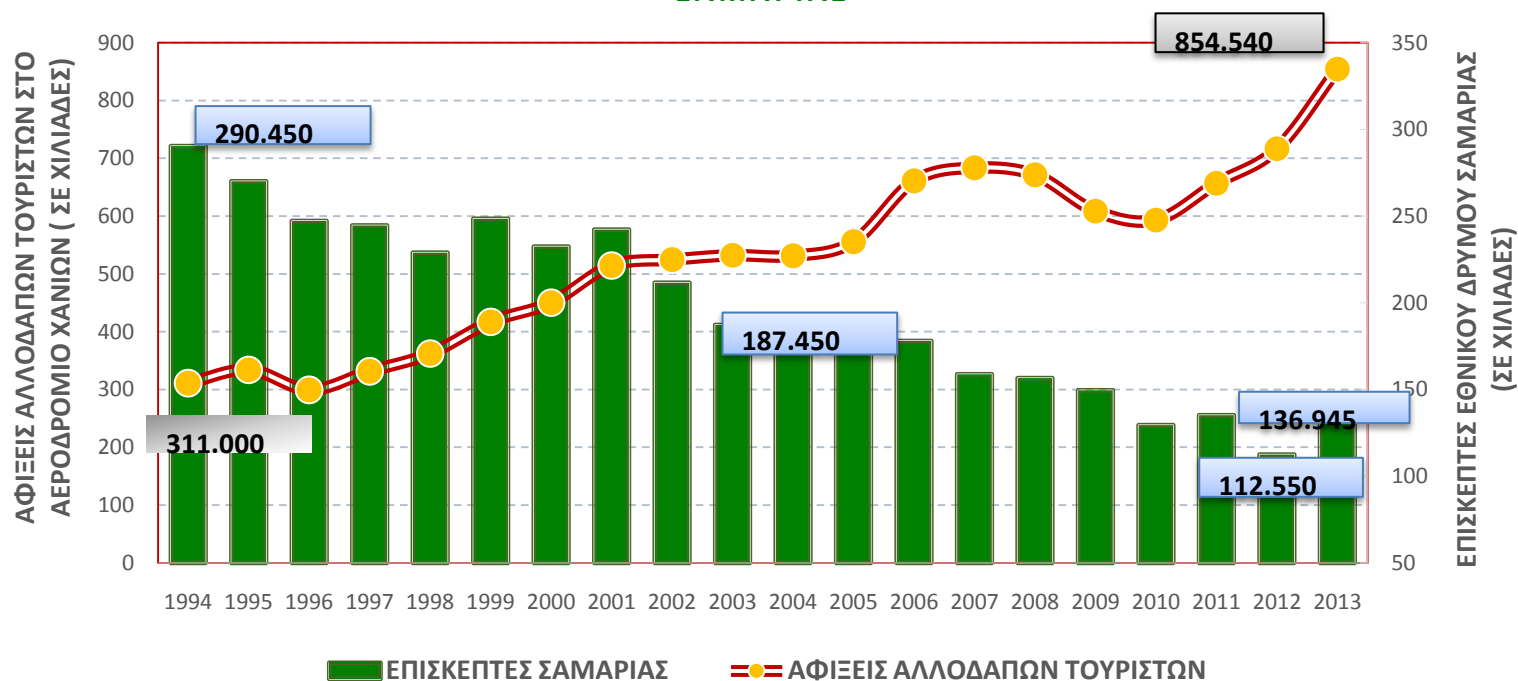
Διαχειριστικό Σχέδιο Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς (2009):

- «...η διαρκής και συστηματική καταγραφή και εποπτεία των οικοτόπων και ειδών με τη συμβολή επιστημόνων, εθελοντών και επισκεπτών καθώς και η ανάπτυξη κύριων και εναλλακτικών οικοτουριστικών δραστηριοτήτων, με την ενίσχυση ενός ενοποιημένου συστήματος περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης...»
- Ο οικοτουρισμός ως εργαλείο !!

Ο Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς και η σχέση του με τον Οικοτουρισμό

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΣΑΜΑΡΙΑΣ

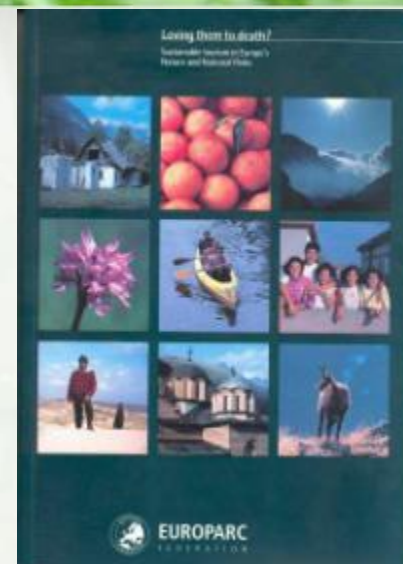
LIFE Natura 2000
Value Crete

Χάραξη οικοτουριστικής στρατηγικής Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς

To Project: "Mediterranean Experience of Eco-Tourism" (MEET)

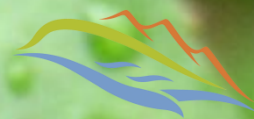
- Ξεκίνησε το 2013
- Συμμετοχή 14 χωρών στα πλαίσια του 2007-2013 ENPI CBC Mediterranean Sea Basin Programme με τη χρηματοδότηση του European Neighbourhood and Partnership Instrument (ENPI)
- Συνολικός προϋπολογισμός 5.000.000 € (90% από το ENPI-CBC Med, 10% από ιδιωτική συγχρηματοδότηση)
- Ανάπτυξη οικοτουριστικού μοντέλου στις Μεσογειακές Προστατευόμενες Περιοχές με βάση το European Charter for Sustainable Development in Protected Areas
- Επέκταση και βελτίωση της κατανομής της τουριστικής περιόδου
- Εδραίωση δικτύου μεταξύ των περιοχών

<http://www.medecotourism.org/>

Mediterranean
Experience of
Eco-Tourism

LIFE Natura 2000
Value Crete

Χάραξη οικοτουριστικής στρατηγικής Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς

Η Πιλοτική Δράση: “ένας αναπνευστήρας στο βουνό ή a snorkel on the mountain”

Βήματα υλοποίησης:

- A. Οικοτουριστικός χαρακτηρισμός της περιοχής
- B. Ανάπτυξη συμμετοχικών διαδικασιών με στόχο την εδραίωση ενός μόνιμου forum από τοπικούς παράγοντες που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τον οικοτουρισμό
- C. Ανάπτυξη ενός δυναμικού οικοτουριστικού πακέτου το οποίο θα δοκιμαστεί σε πραγματικές συνθήκες από δύο (2) ομάδες ειδικών οικοτουρισμού και κυρίως Tour Operators από αγορές του εξωτερικού
- D. Βελτίωση Υποδομών που θα ενταχθούν στο προτεινόμενο προϊόν

a snorkel on

the mountain

Βασικές Αρχές Στρατηγικής Ανάπτυξης Οικοτουρισμού και Σχέδιο Δράσης στον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς

1η

ΑΡΧΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Προστασία, Ενίσχυση και Υποστήριξη της Ποιότητας της Ζωής της Τοπικής Κοινωνίας

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

- Ανάπτυξη, εδραίωση και δυναμική λειτουργία στρογγυλής τράπεζας (forum), αποτελούμενη από εκπροσώπους της τοπικής κοινωνίας και φορείς που σχετίζονται με τον οικοτουρισμό.
- Ανάπτυξη Οικοτουριστικών Πακέτων μέσω της συνεργασίας των τοπικών επιχειρήσεων σε κάθε χωρική ενότητα του Εθνικού Δρυμού.
- Ενθάρρυνση της απασχόλησης ντόπιων κατοίκων σε επιμέρους τομείς του οικοτουρισμού.
- Ενίσχυση της τοπικής πρωτογενούς οικονομίας μέσω της ένταξης αγροκτηνοτροφικών δραστηριοτήτων σε οικοτουριστικές δραστηριότητες.

Ενημέρωση και Εκπαίδευση των τοπικών τουριστικών επιχειρήσεων σε θέματα καλών πρακτικών μείωσης του περιβαλλοντικού κόστους από τη λειτουργία τους.

Δημιουργία με έμφαση σε μεθόδους χαμηλού κόστους, υποδομών περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης και ελάχιστης οπτικής όχλησης καθώς και συντήρηση των υφιστάμενων.

Προσαρμογή των οικοτουριστικών προϊόντων στις διαχειριστικές απαιτήσεις του Εθνικού Δρυμού.

Ενσωμάτωση φιλικών μεθόδων μετακίνησης ως ενδογενές στοιχείο σε κάθε οικοτουριστικό πακέτο.

Επαναπροσδιορισμός της αυθεντικής πολιτισμικής ταυτότητας της περιοχής από τις τοπικές επιχειρήσεις παροχής προϊόντων και υπηρεσιών τουρισμού.

Συντήρηση και αναβάθμιση των υπάρχοντων υποδομών με έμφαση στα μονοπάτια και τις παραδοσιακές δομές τυροκομίας (μιτάτα).

Δημιουργία και προώθηση χερσαίων και υποβρύχιων διαδρομών ερμηνείας περιβάλλοντος.

Ανάπτυξη και προώθηση οικοτουριστικών πακέτων για μικρές ομάδες και στοχευμένους αποδέκτες.

Διαρκής εκπαίδευση των τοπικών επιχειρήσεων στις τάσεις της παγκόσμιας αγοράς οικοτουρισμού από εξειδικευμένους φορείς στον τομέα του τουρισμού γενικότερα.

Διαρκής καταγραφή των απόψεων των οικοτουριστών, βέλτιστη προσαρμογή στις απαιτήσεις των οικοτουριστών, ανάπτυξη συστήματος εξυπηρέτησης επισκέπτη «μετά την εμπειρία» (after sales).

Ανάπτυξη και ενσωμάτωση σύντομων δράσεων οικοτουρισμού στις υφιστάμενες υπηρεσίες μαζικού τουρισμού.

Ανάληψη της ευθύνης προστασίας και διαχείρισης του φυσικού χώρου που περιβάλλει κάθε μικρομεσαία τουριστική επιχείρηση (SME) υπό ένα κοινό σύστημα διαχείρισης.

Ενσωμάτωση της έννοιας του εθελοντισμού στα οικοτουριστικά προϊόντα.

2η

ΑΡΧΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Προστασία και Προβολή του Φυσικού και Πολιτισμικού Περιβάλλοντος του Εθνικού Δρυμού

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

- Συνέχιση Προγράμματος Καταγραφής και Εποπτείας στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος του Εθνικού Δρυμού και προώθηση των αποτελεσμάτων σε επιλεγμένους προορισμούς διεθνώς για την προσέλκυση επισκεπτών με κύριο στοιχείο επιλογής προορισμού, το φυσικό περιβάλλον.
- Ενσωμάτωση της αυθεντικής πολιτισμικής ταυτότητας σε κάθε νέα υποδομή τουρισμού.
- Ανάπτυξη και προώθηση οικοτουριστικού προϊόντος, με οικονομικά ανταποδοτικά οφέλη στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

3η

ΑΡΧΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ανάπτυξη και δυναμική βελτίωση της Οικοτουριστικής Εμπειρίας

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

- Ανάπτυξη και προώθηση οικοτουριστικών πακέτων με γνώμονα την ποιοτική παροχή εμπειριών, προϊόντων και υπηρεσιών σε εύλογο χρονικό διάστημα και λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες της περιοχής και τις εμπειρίες που προσφέρονται περιφερειακά.
- Προσπάθεια ανάπτυξης συνδυαστικών δραστηριοτήτων (βουνό – θάλασσα, άθληση – γαστρονομία, δραστηριότητες ημέρας – νύκτας) σε κάθε οικοτουριστικό πακέτο.

4η

ΑΡΧΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Προώθηση της Οικοτουριστικής Εμπειρίας

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

- Πιστοποίηση των τοπικών υπηρεσιών και προϊόντων οικοτουρισμού σε ένα σύστημα πιστοποίησης ποιότητας.
- Στοχευόμενη προβολή των φυσικών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών της περιοχής σε διεθνή μέσα προβολής οικοτουριστικών προορισμών, με έμφαση σε εφαρμογές διαδικτύου.
- Προώθηση των οικοτουριστικών πακέτων σε επιλεγμένους τουριστικούς φορείς και επιχειρήσεις, εθνικές και διεθνείς.
- Ανάπτυξη και προβολή ενιαίων οικοτουριστικών προϊόντων από επιχειρήσεις – «ομπρέλες» που έχουν ήδη αναπτύξει ή βρίσκονται σε διαδικασία ανάπτυξης πρότυπων οικοτουριστικών προϊόντων.

Οικοτουρισμός και κοινωνία

c) συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας (συμμετοχικές διαδικασίες)

- i. Καθοριστικό στάδιο για τη χάραξη της οικοτουριστικής στρατηγικής
- ii. Δημιουργία «μόνιμου» **forum** εκπροσώπων της τοπικής κοινωνίας
- iii. Ενεργή ενασχόληση των **τοπικών παραγόντων**
- iv. **Η τοπική κοινωνία ως συμμετέχων, εταίρος, συν-διαχειριστής, συν-υπεύθυνος**
- v. Διαρκής **συμβουλευτική** από ειδικούς στον τουρισμό
- vi. Προσαρμογή στις υπάρχουσες συνθήκες
- vii. Μετάβαση από το «ατομικό» στο «συλλογικό»

Οικοτουρισμός – υποδομές και επιχειρηματικότητα

d) **Περιορισμένες** απαιτήσεις σε υποδομές

i. Απλές παρεμβάσεις με προσαρμογή στη φυσιогνωμία του τόπου

ii. **Ελαχιστοποίηση** περιβαλλοντικού αποτυπώματος

iii. Χρήση ΤΠΕ

e) Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (SMEs)

i. Προσαρμογή οικοτουριστικών δραστηριοτήτων στις **υπάρχουσες** δραστηριότητες

ii. **Πιστοποίηση** επιχειρήσεων

iii. **Απλές και ανέξοδες** μέθοδοι ελαχιστοποίησης περιβαλλοντικού αποτυπώματος

Οικοτουρισμός και «προϊόντα»

f) «προϊόντα» για μεμονωμένους επισκέπτες ή μικρές ομάδες επισκεπτών

i. Προσαρμογή πακέτων στις ανάγκες-ενδιαφέροντα των επισκεπτών

ii. Διαρκής πληροφόρηση για τις αξίες του τόπου

iii. Ντόπιοι «ξεναγοί»

iv. Σύστημα ερμηνείας περιβάλλοντος

v. Συμμετοχή στις καθημερινές δραστηριότητες της οικοτουριστικής μονάδας

vi. Σχέση «οικογένειας» όχι «πελάτη – επιχείρησης»

vii. Σαφής επισήμανση της συνεισφοράς των επισκεπτών στη διατήρηση του φυσικού - πολιτισμικού περιβάλλοντος

LIFE Natura 2000
Value Crete

Οικοτουρισμός και οικοτουρίστας

Γενικό προφίλ «οικοτουρίστα»:

- ✓ Αποφεύγει τα οργανωμένα πακέτα τουρισμού
- ✓ Προτιμά ήσυχα μέρη με λίγο κόσμο και απλά καταλύματα με βασικές ανέσεις
- ✓ Προτιμά φυσικές περιοχές
- ✓ Έχει αθλητικά ενδιαφέροντα και κοινωνικές ανησυχίες
- ✓ Ενδιαφέρεται για τα οφέλη της παρουσίας του σε ένα τόπο
- ✓ Διαμένει για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα σε ένα τόπο σε σύγκριση με τον απλό επισκέπτη (μ.ο. 8-14 ημέρες)

www.alamy.com - B4N0X6

Οικοτουρισμός και οικοτουρίστας

Γενικό προφίλ «οίκοτουρίστα»:

- ✓ Δαπανά πολλαπλάσια σε σχέση με τον απλό επισκέπτη
- ✓ Είναι επαναλαμβανόμενος επισκέπτης (repeater)
- ✓ Μ.Ο. ηλικίας 35-54 ετών
- ✓ Ανώτερο μορφωτικό επίπεδο (περίπου 82% είναι απόφοιτοι πανεπιστημίου)
- ✓ Ανώτερο οικονομικό προφίλ
- ✓ Είναι απαιτητικός επισκέπτης

Οικοτουρισμός και χρηματοδότηση

Διοίκηση :

- ✓ Επιχειρησιακά προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας (π.χ. Ελλάδα – Κύπρος, Ελλάδα – Ιταλία, Ελλάδα – Βουλγαρία, Ελλάδα – Αλβανία κ.λπ.)
- ✓ Πολυμερή Προγράμματα (MED, Balkan – MED, ENPI MED, Interreg Europe κ.λπ.)
- ✓ Προγράμματα Life
 - Sub – programme “Life Environment & Resource Efficiency”
 - Sub – programme “Life Environmental Governance and Information”
- ✓ Πράσινο Ταμείο – Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα «Καινοτόμες Περιβαλλοντικές Δράσεις 2016»

LIFE Natura 2000
Value Crete

Οικοτουρισμός και χρηματοδότηση

MME:

✓ ΕΣΠΑ

- Πρόγραμμα "Ενίσχυση τουριστικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) για τον εκσυγχρονισμό τους και την ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών» (έως 04/07/2016)

Η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση: μια καινοτόμος μορφή ιδιωτικής επιχείρησης, μια μορφή αστικού συνεταιρισμού, όπου επενδυτές με όραμα ενώνουν τις δυνάμεις τους για να δημιουργήσουν μια κοινά διοικούμενη εταιρεία. Συνεταίρος σε μια ΚΟΙΝΣΕΠ μπορεί να είναι οποιοσδήποτε: άνεργος, επιχειρηματίας, φοιτητής, συνταξιούχος, εργαζόμενος, δημόσιος υπάλληλος κοκ.

Εν κατακλείδι

- Η χάραξη της οικοτουριστικής στρατηγικής δεν θα πρέπει να έρχεται σε αντίθεση με την **υπάρχουσα** τουριστική δραστηριότητα στην περιοχή
- Η στρατηγική ανάπτυξης του οικοτουρισμού είναι συμμετοχική διαδικασία και οφείλει να είναι **ρεαλιστική**
- Μια από τις βασικές παραμέτρους κάθε οικοτουριστικής στρατηγικής σε μια περιοχή πρέπει να είναι η **απασχόληση** και η εκπαίδευση των ντόπιων κατοίκων
- Ο οικοτουρισμός είναι περισσότερο **επικερδής** από τον μαζικό τουρισμό
- Η ανάπτυξη του οικοτουρισμού σε μια περιοχή αναμφίβολα οδηγεί στη **βελτίωση** της ποιότητας ζωής των επιχειρηματιών τουρισμού

LIFE Natura 2000
Value Crete

Εν κατακλείδι

- ✓ Οι προστατευόμενες περιοχές αποτελούν το κατ'έξοχήν πεδίο εφαρμογής δράσεων οικοτουρισμού και ως εκ τούτου ο οικοτουρισμός μπορεί να αποτελέσει σημαντική ευκαιρία για την ανάπτυξη της υπαίθρου.
- ✓ Ο οικοτουρισμός μπορεί να λειτουργήσει ως αντισταθμιστικό μέτρο στις περιπτώσεις που προβλέπεται διακοπή ορισμένων δραστηριοτήτων.
- ✓ Ο οικοτουρισμός στηρίζεται στην παροχή **εμπειριών** και όχι υπηρεσιών

LIFE Natura 2000
Value Crete

Σας ευχαριστώ για την υπομονή σας

Σε όλη τη διάρκεια της Ιστορίας, ο άνθρωπος έπρεπε να παλεύει με τη Φύση για να επιβιώσει.
Σ' αυτόν τον αιώνα, έχει αρχίσει να συνειδητοποιεί ότι για να επιβιώσει, πρέπει να την προστατέψει.
Ζακ Υβ Κουστώ (1910 – 1997)

